

โรงเกลือแหลมทอง

บนพื้นที่บริเวณชุมชนริมน้ำย่านฝั่งธนบุรี มีเรือนไม้ทอดยาวสู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีเรื่องราวในอดีต ความ เป็นมาของกลุ่มคนจีนที่อพยพเข้ามาค้าขายในช่วงรัชกาลที่ 5 เจ้าของโรงเกลือ คุณกิตติ มคะบุญโญ เล่าแรกเริ่ม เมื่อประมาณ 150 ปี บริเวณนี้เป็นโรงสีข้าว ด้วยสมัยก่อนยังมีการขนส่งทางน้ำ โดยใช้เรือกระแหว่งเข้าคูคลองลัด เลาะผ่านหน้าโรงเกลือเป็นประจำ ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงเรือที่ใช้รับส่งสินค้า ให้มีขนาดใหญ่ขึ้น การขนส่งโรงสี ข้าวไม่สะดวกดังเดิมต้องย้ายออกไปประกอบกิจการที่อื่น ครอบครัวของคุณกิตติจึงได้เข้ามาประกอบกิจการโรง เกลือต่อจากเจ้าเดิมแทน แรกเริ่มนับจากรุ่นคุณย่าที่ย้ายถิ่นฐานอพยพเข้ามาอยู่ ณ สยามประเทศเมื่อประมาณ ร้อยกว่าปีที่แล้ว ท่านเล่าให้ฟังว่า เมืองจีน มีลักษณะภูมิประเทศเทือกเขาสูงอากาศหนาวเย็นมาก กรรมวิธีในการ ถนอมอาหารให้อยู่ได้นานตลอดทั้งปีมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเพื่อให้อยู่รอดได้ ท่านมีความตั้งมั่นสูงส่งต่อ แนวทางให้รุ่นของคุณพ่อคุณแม่สานต่อกิจการมาจนถึงรุ่นหลาน ซึ่งเป็นรุ่นที่ 3 โรงเกลือมีชื่อเรียกภาษาจีนว่า "โรงเกลือกิมก๊กเอี่ยมเซียง"

ที่มา: ภูชิต พิมพิทักษ์ (2565)

การสืบทอดกิจการเป็นการนำความรู้จากรุ่นคุณย่าที่มีแนวคิดเรื่องการถนอมอาหารด้วยเกลือ จึงเกิด มี กิจการค้าขายโรงเกลือในย่านคนจีนริมน้ำ ด้วยความอุตสาหะของคนโบราณ ที่จะดำเนินชีวิตโดยใช้ภูมิปัญญาเดิมที่ ติดตัวมาแต่เมืองจีน การนำเกลือไปใช้ในชีวิตประจำวันในเรื่องของอาหารมีความสำคัญต่อคนยุคนั้น การถนอม อาหาร มีหลากหลายวิธี เช่นการดองเค็ม ดองเปรี้ยว การหมัก และการตากแห้ง เป็นต้น ล้วนแล้วแต่ต้องใช้เกลือ เป็นส่วนผสมหลักในการถนอมอาหารให้อยู่ได้นาน รสชาติมีเข้มข้น กลมกล่อม และสามารถทานกับข้าวสวย ข้าวต้มได้ดีอีกทั้งประหยัดด้วย เกลือที่ดีต้องผ่านการไม่ การตาก การคัดเม็ดเกลือแยกออกเป็นกลุ่ม ๆ จะมีทั้ง เกลือตัวผู้ และตัวเมีย แยกขนาดสัดส่วนของเม็ดเกลือด้วยยาวตัวสั้น คุณลักษณะของเกลือก็จะถูกเลือกนำไปใช้ให้ เหมาะสมกับชนิดและประเภทของอาหารที่ จะนำไปถนอมหรือปรุงรส สำหรับเกลือ ที่นำมาจำหน่าย จะเป็นเกลือ เม็ดที่รับซื้อมาจากจังหวัดสมุทรสงครามและสมุทรสาคร โรงงานจะนำเกลือทั้งหมดมาเข้าเครื่องโม่ เพื่อบดเป็น เกลือละเอียดแล้วมาบรรจุใส่กระสอบกระจายสินค้าออกไปขาย เกลือชนิดนี้มีชื่อเรียกว่า "เกลือสมุทร" เป็นเกลือที่ ทำมาจากน้ำทะเลที่มีสารไอโอดีน ซึ่งสารไอโอดีนจะช่วยป้องกันโรคคอหอยพอก ช่วยพัฒนาไอคิวในเด็ก และยัง ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเจริญเติบโตและพัฒนาร่างกายโดยเฉพาะระบบสมองประสาท

หากเราตั้งจุดเริ่มต้นจากสวนสมเด็จพระเจ้าเดินไปตามถนนสีแดงผ่านซอยหน้าโรงเรียนบำรุงวิชาเลีย้วซ้ายไป ตามทางพื้นอิฐสีแดงไปเรื่อย ๆ จะพบเรือนไม้สองชั้นมีทางยาวกว่า 10 ช่วงของตึกแถว ขนาดพื้นที่ 300 ตารางวา มีประตูไม้ใหญ่กับก้อนสลักที่ใช้ไม้ขัดกันไว้เท่านั้น นั่นคือ โรงเกลือเก่าโบราณที่มีความเป็นมาและหาดูได้ยากยิ่ง แล้ว ในปัจจุบันพื้นที่ถนนหน้าโรงเกลือที่เรากำลังเดินอยู่เคยเป็นคลองน้ำที่ใช้เรือสัญจรไปมาอันเอื้อประโยชน์ใน การประกอบกิจการขนส่งเกลือ ส่วนภายในโรงเกลือ ยังปรากฏร่องรอยของขั้นตอนการผลิตเกลือ จะเห็นได้จาก เครื่องไม้เกลือที่มีขนาดใหญ่มีมา ร่องรอยของคราบเกลือตามพื้นผนังไม้ แผลกตาชวนให้สงสัย รูปทรงของห้องไม้ ที่มีลักษณะแคบ ลึกกว้าง 1 เมตร และลึกเข้าไปกว่า 3 เมตร เรียงรายเป็นแนวยาว ใช้สำหรับเก็บเม็ดเกลือที่ไม่ เสร็จแล้ว เมื่อประมาณช่วง พ.ศ. 2520 ถึง 2524 กิจการโรงเกลือแหลมทองหรือกิมกกเอี่ยมเชียง รุ่งเรืองถึงขีดสุด และซบเซาในปีที่ประเทศประสบกับปัญหาฟองสบู่แตก

คุณกิตติ มคะบุญโย เจ้าของโรงเกลือรุ่นที่ 3 เล่าให้เราฟังว่า ตนเองเข้ามารับช่วงโรงเกลือต่อจากบิดา มารดา ตั้งแต่มีอายุราว 27 ปี เท่านั้น สาเหตุที่ตัวเรือนเป็นไม้ทั้งหลัง อุปกรณ์ส่วนใหญ่ที่ใช้ในโรงเกลือก็ทำจากไม้ ทั้งสิ้นเป็นเพราะเกลือมีความเค็มสูง การกัดกร่อนมีมากทำให้วัสดุที่ทำจากเหล็กหรืออลูมิเนียมขึ้นสนิมสีกรลหายไป ตนเองและครอบครัวได้ให้ความสำคัญกับสถานที่แห่งนี้ ไม่ได้โยกย้ายออกไปไหน ด้วยมีความผูกพันกับพื้นที่ อยากรจะอนุรักษ์ไว้ให้นานที่สุดส่วนภายในโรงเกลือ ยังปรากฏร่องรอยของขั้นตอนการผลิตเกลือจะเห็นได้จาก เครื่องไม้เกลือที่มีขนาดใหญ่มีมา ร่องรอยของคราบเกลือตามพื้นผนังไม้ แผลกตาชวนให้สงสัย รูปทรงของห้องไม้ ที่มีลักษณะแคบ ลึกกว้าง 1 เมตร และลึกเข้าไปกว่า 3 เมตร เรียงรายเป็นแนวยาว ใช้สำหรับเก็บเม็ดเกลือที่ไม่ เสร็จแล้ว เมื่อประมาณช่วง พ.ศ. 2520 ถึง 2524 กิจการโรงเกลือแหลมทองหรือกิมกกเอี่ยมเชียง รุ่งเรืองถึงขีดสุด และซบเซาในปีที่ประเทศประสบกับปัญหาฟองสบู่แตก

ที่มา: ภูชิต พิมพิทักษ์ (2565)

เมื่อเดินลงมาชั้นล่างในส่วนด้านหน้าทางเดินถนน ปากประตูทางออกพบล้อเลื่อนเก่าที่ใช้สำหรับลากหรือ ขนเกลือเป็นจำนวนมาก มีเครื่องจักรเก่าใช้สำหรับเจาะรูถุงเกลือ และมีกระทะที่ใช้ใส่เกลือสานด้วยไม้ไผ่ แก้อ้อ หลากตัวรูปทรงแบบจีนมีความเขร่งขริม สะท้อนถึงผู้นั้นที่ทำงานอย่างหนักตามแบบฉบับคนจีน"ขยัน มานะ อดทน" จนมาถึงจุดสุดท้ายที่ทำให้หวนกลับไปมองเตียงไม้ขนาดใหญ่แบบคนจีนโบราณใช้นอนยังคงความงาม ของไม้ชั้นดีที่ผ่านการใช้งานอย่างยาวนานร้อยเรียงเรื่องราวของครอบครัวคนจีนในย่านฝั่งธนบุรี

เอกสารอ้างอิง

โรงเกลือแหลมทอง (ม.ป.ป.). ใน *คู่มือท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน ย่านฝั่งธนบุรี (เขตคลองสาน - เขตธนบุรี)* (น.136-142).(2562). มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา